

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Рудольф Сухомлинов, Анастасія Чеверда

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. Розглянуто сучасні підходи до підвищення рекреаційного ефекту оздоровчих занять дітей дошкільного віку. *Мета.* Обґрунтування системи організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку для підвищення рекреаційного ефекту занять. *Методи.* Теоретичний аналіз літературних джерел і документальних матеріалів, антропометричні; педагогічні, соціологічні методи дослідження, методи математичної статистики. *Результати.* У дослідженнях брали участь діти дошкільного віку (5–6-го року життя). Загальна кількість учасників експерименту – 72 хлопчики. Оцінка організаційно-методичного забезпечення передбачала залучення всіх ключових учасників, отримання від них рекомендацій до вдосконалення існуючої ситуації. Було запропоновано оцінити діяльність клубів за такими параметрами: якість занять, безпека дитини, ставлення педагогів до дитини, оформлення інтер'єру, відповідність інвентарю віку дитини тощо, а також загальний ступінь задоволення відвідування дитиною подібних занять. Виділяючи наявні негативні сторони існуючого організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку, максимальна частка респондентів (90,9 %) найбільшу увагу звернула на невідповідність традиційних заходів оздоровчої роботи з дошкільниками сучасним вимогам і такими, що потребують заміни на більш сприятливі для вирішення завдання зміцнення здоров'я, підвищення рівня фізичної підготовленості, гармонійного фізичного і психічного розвитку дитини.

Ключові слова: діти дошкільного віку, оздоровчо-рекреаційна діяльність, рекреаційний ефект.

Rudolf Sukhomlynov, Anastasia Cheverda

MODERN APPROACHES TO ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT OF HEALTH RELATED AND RECREATIONAL ACTIVITIES OF PRESCHOOL CHILDREN

Abstract. Modern approaches to enhancing the recreational effect of health related activities of preschool children are considered. *Objective.* Substantiation of the system of organizational and methodological provision of health related and recreational activity of preschool children for enhancing the recreational effect of sessions. *Methods.* Theoretical analysis of literary sources and documentary materials, anthropometric; pedagogical, sociological methods of research, methods of mathematical statistics. *Results.* The study involved pre-school children (72 boys aged 5–6 years). Assessment of organizational and methodological support envisaged involvement of all key participants, receiving recommendations from them to improve the current situation. It was suggested to evaluate the activities of the clubs by the following parameters: quality of sessions, safety of the child, attitude of the teachers to the child, the interior design, the conformity of the inventory to child's age, etc., as well as the overall degree of child satisfaction with such classes. Highlighting negative aspects of the existing organizational and methodological support of health related and recreational activity of preschool children, the maximum proportion of respondents (90.9%) paid the greatest attention to the inconsistency of traditional measures of health related work with preschoolers to modern requirements and those that need to be replaced with more favorable ones to solve the task of promoting health, improving physical fitness, harmonious physical and mental development of the child.

Keywords: preschool children, health related and recreational activity, recreational effect.

Вступ. В умовах сьогодення спостерігається посилення уваги до проблеми формування здоров'я дітей дошкільного віку, наступності і системності цього процесу, що зумовлює необхідність формулювання пріоритетних завдань сім'ї, закладів дошкільної освіти, позашкільних установ, створення максимально сприятливих умов для покращення показників фізичного та психічного стану дошкільнят [2, 6, 8]. Науковці наголошують на певному обмеженні можливостей закладів дошкільної освіти у впровадженні оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей 5–6 років

[4, 5], оскільки управління процесом відпочинку не регламентується об'єктивними потребами дошкільнят, має емпіричний характер і спирається на ініціативу, знання й досвід місцевих фахівців. Також недостатньо використовуються можливості спортивних ігор, зокрема футболу як найпопулярнішого виду рухової активності дитячого контингенту. на практичну відсутність можливості проведення оздоровчих занять на основі застосування елементів гри у футбол з дітьми у закладах дошкільної освіти, особливою атрактивністю користуються дитячі футбольні клуби.

Поява значної кількості дитячих футбольних клубів зумовлена рядом причин: інтерес дітей та батьків до занять цим видом оздоровчо-рекреаційної рухової активності, забезпечення можливості нервово-психічної розрядки, отримання дітьми задоволення від занять, формування рухової культури, розумної організації дозвілля тощо. Їстотним внеском у привабливість занять є різноманіття сучасних методів та форм їх проведення, в тому числі і за допомогою зовнішніх атрибутів – модного спортивного одягу, гарного сучасного обладнання, що так різко відрізняється від наявного у дитячому навчальному закладі інвентарю. Атмосфера доброзичливості, підвищеної уваги і поваги до кожного, хто займається, незалежно від його віку, чинить позитивний психологічний вплив і спонукає їх приходити до дитячих футбольних клубів [3, 7].

Проте оздоровчо-рекреаційний ефект не завжди може бути досягнутий через відсутність науково обґрунтованих, розроблених та апробованих програм проведення занять для дітей дошкільного віку [1, 9]. Проблемним також вбачається відсутність належного контролю за показниками фізичного стану дошкільнят у процесі занять та інших елементів організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності, що обумовлює актуальність дослідження.

Роботу виконано відповідно до теми 3.15 «Теоретико-методологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення» Зведеного плану НДР НУФВСУ на 2016–2020 рр. (номер держреєстрації 0116U001630).

Мета дослідження – обґрунтувати систему організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку для підвищення рекреаційного ефекту занять.

Методи дослідження: теоретичний аналіз літературних джерел і документальних матеріалів; антропометричні; педагогічні, соціологічні методи дослідження; методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. У дослідженні брали участь діти дошкільного віку (5–6-го року життя, хлопчики). Представлений контингент дошкільників було задіяно за письмової згоди батьків на участь у всіх етапах педагогічного експерименту, а також на подальший аналіз й оприлюднення їхніх особистих даних під час розгляду та висвітлення результатів дослідження. Загальна кількість учасників експерименту – 72 хлопчики, які відвідували дитячі футбольні клуби м. Києва.

Теоретичний аналіз фахової літератури вітчизняних та зарубіжних авторів дозволив ви-

явити недостатній рівень залучення дітей старшого дошкільного віку до регулярних занять руховою активністю. Актуальність і доцільність дослідження зазначеної проблеми зумовлені посиленням соціального запиту на здорову українську націю, усвідомленням необхідності підвищувати рухову підготовленість, формувати стійкі мотиви до занять фізичними вправами та самостійного здійснення оздоровчо-рекреаційної діяльності. На основі теоретичного аналізу наукових праць з питань фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку на базі клубних об'єднань доведено, що означена проблема перебуває в центрі уваги дослідників, оскільки основною причиною малоефективної організації процесу фізичного виховання дітей в умовах закладів дошкільної освіти є обмеженість матеріально-технічної бази, неефективне методичне забезпечення оздоровчої діяльності.

Науковці наголошують також на певному обмеженні можливостей закладів дошкільної освіти у впровадженні та реалізації оздоровчо-рекреаційних технологій з означеним контингентом. Сказане обумовлює необхідність пошуку шляхів організації подібної діяльності на базі клубних об'єднань, зокрема дитячих футбольних клубів, які наразі користуються високою популярністю серед населення. Проте рекреаційний ефект не завжди може бути досягнутий через відсутність науково обґрунтованих, розроблених та апробованих програм проведення занять для дітей дошкільного віку. Проблемним також є відсутність належного контролю за показниками фізичного стану дошкільнят у процесі занять та інших елементів організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів, що обумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Дошкільний вік – це період, коли відбуваються найбільш інтенсивні процеси росту і розвитку організму, формування особистості дитини. Тому на першому етапі нашого дослідження ми вивчали показники фізичного розвитку організму дітей старшого дошкільного віку. За результатами дослідження встановлено, що більшість показників знаходиться у межах норми.

Було також здійснено оцінку показників фізичної підготовленості дошкільнят. Розподіл хлопчиків 5–6 років за рівнем координаційних здібностей показав, що діти 6 років на 13,3 % більше характеризуються вищим за середній рівнем координації. Проте варто зазначити, що незалежно від віку значна частка обстежених мала недостатній розвиток координаційних здібностей (табл. 1). Розподіл дітей за рівнем рівноваги

Таблиця 1 – Показники фізичної підготовленості хлопчиків 5–6 років (n = 72)

Показник, ум. од.	Середньостатистичні показники				t	p
	5 років, n = 40		6 років, n = 32			
	\bar{x}	s	\bar{x}	s		
Статична витривалість м'язів спини, с	19,95	2,45	23,99	2,73	6,55	< 0,05
Гнучкість, см	5,32	1,56	7,99	2,79	4,83	< 0,05
Координаційні здібності, с	8,53	2,28	11,00	3,04	3,83	< 0,05
Рівновага, с	4,58	2,27	7,19	2,69	4,38	< 0,05

засвідчив зростання частки дітей з вищим за середній та середнім рівнями рівноваги у хлопчиків 6 років порівняно з 5-річними. Дослідження показало, що розвиток дрібної моторики у переважній більшості обстежених характеризувався середнім рівнем розвитку.

Вивчення функціональних можливостей організму дітей старшого дошкільного віку орунтувалось на загальноприйнятих методиках. Для організму дитини характерними є генералізовані фізіологічні реакції, тобто у відповідь на зовнішні впливи організм реагує активацією різних фізіологічних систем. Такий спосіб реагування не є економічним, він пов'язаний зі швидким витрачанням функціональних резервів і тому не може забезпечити нормальну життєдіяльність протягом тривалого часу, що необхідно враховувати під час розробки програми оздоровчих занять.

Захворюваність досліджуваного контингенту визначали за кількістю пропущених через хворобу днів, тривалість хвороби та клас за МКХ 10. Було встановлено відповідність отриманих даних наявним у фаховій літературі. У структурі захворюваності переважали хвороби дихальної системи (в тому числі ЛОР органів, часті респіраторні інфекції, рецидивуючий бронхіт), системи травлення, відхилення у функціонуванні нервової системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, хвороби ока та його додаткового апарату, що необхідно враховувати під час розробки профілактично-оздоровчих заходів.

У ході дослідження було простежено зміни у рівні рухової активності за результатами крокометрії протягом року. Визначено місяці з найнижчим рівнем рухової активності (РА), які відповідають місяцям із найвищими показниками захворюваності на ГРВІ, що потрібно також враховувати під час складання програм оздоровчих занять для цього контингенту. Дослідження показало, що середньоарифметичне значення бальної оцінки РА хлопчиків 5 років становить

3,05; 0,43 бала, а в дітей 6 років – 3,10; 0,48 бала. З огляду на шкалу інтегральної оцінки рівня рухової активності дітей цієї вікової категорії, високий рівень РА спостерігався у 60,0 % (n = 24) хлопчиків 5 років та у 56,3 % (n = 18) 6 років (табл. 2).

Низький рівень рухової активності дітей свідчить про можливість формування негативних змін у розвитку і формуванні їхнього здоров'я і потребує розробки програми підвищення фізичної активності й оптимізації режиму дня, в тому числі під час оздоровчих занять на базі клубних об'єднань. Останнім часом високої популярності серед дітей дошкільного віку набули клубні об'єднання. У ході аналізу оцінки їх поширеності у Києві було встановлено, що існує велика кількість футбольних клубів, які розраховані на дітей від 2 років і старших.

Проведений аналіз організаційно-методичного забезпечення їхньої діяльності дозволив встановити, що у більшості клубів не проводиться спеціальний відбір дітей до груп, форма організації занять – групова, кількість дітей у групі від 10 осіб. Тривалість занять становить 45–60 хв. Окремі клуби пропонують комплексні заняття, медичний супровід, групи змішані за складом учасників, перевантажені дітьми, в окремих футбольних клубах кількість дітей у групі перевищує 30 осіб, що викликає певні проблеми в правильній організації занять та створенні безпечних умов їх проведення.

Аналіз методичного забезпечення означених клубних об'єднань дозволив виявити проблемні та позитивні сторони наявних програм з елементами футболу, що застосовуються під час роботи з дітьми дошкільного віку на базі дитячих футбольних клубів. Так, встановлено, що більшість дитячих футбольних клубів у своїй роботі керуються програмами дитячо-юнацьких шкіл, що зазвичай розраховані на дітей молодшого шкільного віку і не враховують особливості контингенту дітей дошкільного віку. Простежується тенденція збереження існуючих педагогічних традицій та методик класичного спортивного тренування. Суттєвим недоліком також є орієнтованість програм на інструкторів, тренерів,

Таблиця 2 – Розподіл хлопчиків 5–6 років за рівнями рухової активності, n = 72, %

Рівень	Діти, вік, років					
	П'ятирічні, n = 40			Шестирічні, n = 32		
	бал	n	%	бал	n	%
Низький	2,11	5	12,5	2,0	4	12,5
Середній	2,94	11	27,5	3,02	10	31,3
Високий	3,29	24	60,0	3,40	18	56,3

які мають значний педагогічний досвід і активно включені в процес пошуку адекватних оздоровчо-рекреаційних технологій. Спостерігається зниження відповідальності персоналу за зміст та якість послуг, що надаються. Проблемним також є відсутність належного контролю за показниками фізичного стану дошкільнят у процесі занять та інших елементів організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності, що обумовило актуальність подальших досліджень. У більшості клубів організована робота з батьками, проте слід відзначити, що самі батьки мало залучені до процесу фізичного виховання дітей, поводяться пасивно, без зацікавлення у змістовному наповненні означеної роботи.

Варто відзначити і позитивні моменти програм, що використовуються у клубах. Так, беззаперечно позитивними сторонами програм є: орієнтованість на дитину (дитиноцентричність), орунтовне методичне опрацювання стратегії виховного процесу, ігрова форма подання матеріалу, наявність інваріантної та варіативної складової, які дозволяють тренеру не лише слідувати сформованій програмі, а й самостійно моделювати виховний і оздоровчий процес, розуміти перспективи оздоровчо-рекреаційної діяльності.

Для того щоб отримати найбільш точні оцінки стану організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку в умовах клубних занять, ми застосували метод соціальної оцінки, який активно використовується в різних країнах для оцінювання ефективності певних соціальних програм та заходів, а також впливу цих програм на ті чи інші соціальні групи. Соціальна оцінка організаційно-методичного забезпечення передбачала залучення до дослідження всіх ключових учасників, отримання від них оцінок явища в цілому, його позитивних та негативних сторін, причин, які впливають на його стан, рекомендацій до вдосконалення існуючої ситуації.

Батькам було запропоновано оцінити діяльність клубів за такими параметрами: якість занять, безпека дитини, ставлення педагогів до дитини, оформлення інтер'єру, відповідність інвентарю віку дитини тощо, а також загальний ступінь задоволення відвідування дитиною подібних занять.

У результаті опитування батьків було встановлено, що, на думку 15 % опитаних, заклад, який відвідує їхня дитина, забезпечує високу якість проведення спортивно-оздоровчих занять. При цьому 40 % переконані у належній якості, а 36,7 % і 8,3 % оцінили якість проведення спортивно-оздоровчих занять як задовільну та незадовільну відповідно.

Виявлено, що 11,7 та 38,3 % батьків вважають, що заклад, який відвідує їхня дитина, забезпечує високий та належний рівень безпеки проведення спортивно-оздоровчих занять відповідно. Більшість батьків, частка яких становить 46,7 %, засвідчили, що рівень безпеки проведення спортивно-оздоровчих занять у футбольному клубі, котрий відвідує їхня дитина, є достатнім. Майже третина батьків (28,3 %) розцінили рівень комфортності умов для занять, як задовільний і лише 6,7 % повністю задоволені психологічним кліматом, який превалює у футбольному клубі. Рейтингова оцінка значущих факторів показала, що психологічно комфортні умови для перебування дитини у клубі (1,60; 0,87 ум. од.) батьки вважають найбільш важливим чинником під час вибору спортивно-оздоровчого закладу.

Виділяючи наявні негативні сторони існуючого організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку у дитячих футбольних клубах, максимальна частка респондентів – 90,9 % (n = 10) – найбільшу увагу звернула на невідповідність традиційних заходів оздоровчої роботи з дошкільниками сучасним вимогам і такими, що потребують заміни на більш сприятливі для вирішення завдання зміцнення здоров'я, підвищення рівня фізичної підготовленості, своєчасного фізичного і психічного розвитку дитини.

Аналіз причин, що не сприяють ефективному забезпеченню оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку у дитячих футбольних клубах, засвідчив, що, на думку експертів ($W = 0,79$; $p < 0,05$), гальмує процес цієї діяльності відсутність чіткої системи підвищення мотивації до рухової активності у процесі фізичного виховання у закладах дошкільної освіти (1,91; 1,14), педагогічного контролю в процесі оздоровчо-рекреаційних занять, малоефективне дидактичне наповнення програм. Недостатньо оборунтованим, на думку експертів, виглядає також використання більшості програм оздоровчо-рекреаційної спрямованості через ігнорування важливих її складових – оцінки належних умов до впровадження на базі футбольних клубів, скринінгу показників фізичного стану, обґрунтованих критеріїв ефективності тощо.

Формулюючи рекомендації, що сприятимуть підвищенню ефективності організаційно-методичного забезпечення рекреаційно-оздоровчої діяльності дитячих футбольних клубів, усі опитувані одностайно вказали на необхідність оборунтування та розробки оздоровчо-рекреаційних програм для дітей дошкільного віку в умовах клубних занять, доцільність активно-

го використання традиційних і нетрадиційних форм, методів, засобів, які сприяли б оптимізації рухового режиму дітей.

Отримані результати нами було використано у процесі розробки організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку з елементами футболу та опрацювання технологічних і методичних засад її реалізації в умовах дитячого футбольного клубу.

Зважаючи на рекомендації експертів, дані констатуючого експерименту, нами було розроблено та запропоновано до впровадження у систему занять програму з елементами футболу «FOOTBALL STARS». Вона передбачала вирішення таких завдань: організація змістовного, цікавого дозвілля; підвищення рівня рухової активності; сприяння підвищенню соціальної адаптації дітей дошкільного віку, розширення кола знайомств, покращання психоемоційного стану дитини; формування стійкого інтересу до занять футболом; всебічний гармонійний розвиток фізичних здібностей, зміцнення здоров'я, загартовування організму, підвищення самооцінки, формування характеру; виховання спеціальних здібностей (гнучкості, швидкості, спритності) для успішного оволодіння навичками гри у футбол; залучення дітей до здорового способу життя через заняття футболом.

Одним із засобів використовували серію веселих ігрових вправ з футбольним м'ячем: естафети, рухливі ігри, конкурси, спортивні вікторини, розважальні заходи, свята, сюжетно-рольові ігри. Ці вправи доступні і цікаві дітям для виконання. Оскільки групи для занять комплектувалися не за рівнем фізичної підготовленості, а включали всіх бажаючих, особливу увагу звертали на безпечність та доступність пропонувананих вправ. Діти дошкільного віку, які виявили підвищений інтерес до занять футболом, мали можливість відвідувати додатково заняття у «FOOTBALL CLUB», що були спрямовані на початкове навчання гри у футбол. Основними завданнями програми є: навчання основ техніки гри у футбол; початкових знань із суддівства; прищеплення навичок змагальної діяльності відповідно до правил гри у футбол; підвищення рівня різнобічної фізичної та функціональної підготовленості дітей.

У ході педагогічного експерименту, тривалість якого становила 10 місяців, досліджували ефективність розроблених рекомендацій з організаційно-методичного забезпечення. Виявлено, що відбулися достовірні позитивні зміни у показниках фізичного розвитку. Дослідження показало, що застосування технології сприяло нормалізації масо-зростових показників учасни-

ків. Так, після експерименту частка хлопчиків із надмірною масою тіла знизилася на 12,5 %.

Розподіл дітей за станом склепіння стопи залежно від стадії експерименту дозволив встановити приріст частки дітей із нормальним її станом. Результати повторного експерименту вказують на позитивний вплив запропонованих підходів на розвиток показників фізичної підготовленості хлопчиків старшого дошкільного віку, котрі займаються у футбольних клубах. Після експерименту зафіксовано статистично значуще зростання усіх досліджуваних показників. Максимальний приріст у 51,4 % відбувся за показником рівноваги, при цьому гнучкість у хлопчиків зросла на 14,6 %. Абсолютний приріст координаційних здібностей становив 2,85 с, тобто 33,4 %, а приріст статичної витривалості м'язів спини у абсолютних значеннях – 4,45 с та у відносних – 22,3 %. Приріст частки учасників експерименту з правильною поставою – 37,5 %. Відбулися зміни за показниками комплексної оцінки морфофункціонального стану.

Позитивні зрушення відмічено за показниками психоемоційного стану. Так, порівняльний аналіз дозволив встановити, що у хлопчиків після експерименту показники емоційного стану статистично значуще ($p < 0,05$) зросли як до, так і після заняття порівняно з аналогічними показниками, отриманими до експерименту. Розподіл учасників експерименту за рівнями стану їхньої емоційної сфери після експерименту залежно від стадії заняття показав, що приріст частки хлопчиків, які характеризувалися сприятливим станом емоційної сфери, збільшилася на 32,5 %.

Висновки. Аналіз методичного забезпечення дитячих клубних об'єднань дозволив виділити проблемні та позитивні сторони наявних програм з елементами футболу, що застосовуються під час роботи з дітьми дошкільного віку на базі дитячих футбольних клубів. Соціальна оцінка організаційно-методичного забезпечення передбачала залучення до дослідження всіх ключових учасників, отримання від них оцінки явища в цілому, його позитивних та негативних сторін, причин, які впливають на його стан, рекомендацій до вдосконалення існуючої ситуації. Було запропоновано оцінити діяльність клубів за такими параметрами: якість занять, безпека дитини, ставлення педагогів до дитини, оформлення інтер'єру, відповідність інвентарю віку дитини тощо, а також загальний ступінь задоволення від відвідування дитиною подібних занять. Встановлено, що, на думку 15 % опитаних, заклад, який відвідує дитина, забезпечує високу якість проведення спортивно-оздоровчих занять, при цьому 40 % переконані у належній

якості, а 36,7 % і 8,3 % оцінили якість проведення спортивно-оздоровчих занять, як неналежну та незадовільну відповідно.

Виділяючи наявні негативні сторони існуючого організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку у дитячих футбольних клубах, максимальна частка респондентів (90,9 %) найбільшу увагу звернула на невідповідність традиційних заходів оздоровчої роботи сучасним вимогам і такими, що потребують заміни на більш сприятливі для вирішення завдання зміцнення здоров'я, підвищення рівня фізичної підготовленості, гармонійного фізичного і психічного розвитку дитини.

Оборунтовано, розроблено та впроваджено програму оздоровчо-рекреаційних занять з використанням засобів футболу. Отримані результати свідчать про ефективність розробленої системи організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів, що дозволяє рекомендувати її до впровадження на базі дитячих футбольних клубів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з оборунтуванням та розробкою програм оздоровчо-рекреаційних занять для дітей молодшого шкільного віку на базі дитячих клубних об'єднань.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

Література

1. Андреева О. Розробка та впровадження технології проектування активної рекреаційної діяльності різних груп населення. Спортивний вісник Придніпров'я. 2015; 1: 4-9.
2. Андреева О, Сухомлинов Р. Організація оздоровчо-рекреаційної рухової активності дітей дошкільного віку в умовах клубних занять. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2016; 3: 29-32.
3. Андреева ОВ, Чернявський МВ. Оцінка доцільності впровадження рекреаційно-оздоровчих технологій в процес фізичного виховання молодших школярів. Спортивний вісник Придніпров'я. 2009; 2-3: 17-19.
4. Москаленко Н, Полякова А, Ковров Я. Сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних закладах. Спортивний вісник Придніпров'я. 2013; 1: 40-42.
5. Пангелова НЄ. Теоретико-методичні засади формування гармонійно розвиненої особистості дитини дошкільного віку в процесі фізичного виховання [дисертація]. Переяслав-Хмельницький; 2014. 445 с.
6. Сухомлинов Р. Організаційно-методичне забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2018;3:89-94.
7. Сухомлинов Р. Оцінка ефективності авторської програми оздоровчо-рекреаційних занять для дітей старшого дошкільного віку в умовах дитячих футбольних клубів. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2018;30 .
8. Чеверда А. Передумови залучення дітей старшого дошкільного віку до занять дитячим фітнесом з елементами спортивних танців. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2019; 2: 87-92.
9. Kashuba V, Futornyi S, Andrieieva O, Goncharova N, Carp I, Bondar O. & Nosova N. Optimization of the processes of adaptation to the conditions of study at school as a component of health forming activities of primary school-age children. Journal of Physical Education and Sport® (JPES), Supplement issue. 2018.18(4). 2515-2521.

Література

1. Andrieieva O. Development and implementation of technology for designing active recreational activities of different population groups. Sportyvnyi visnyk Prydniprov'ia. 2015; 1: 4-9.
2. Andrieieva O, Sukhomlynov R. Organization of health related and recreational motor activity of preschool children in the conditions of club classes. Teoriia i metodyka fizykhovania i sportu. 2016; 3: 29-32.
3. Andrieieva OV, Chernyavskiy MV. Evaluation of the feasibility of introducing recreational and health technologies in the process of physical education of junior school children. Sportyvnyi visnyk Prydniprov'ia. 2009; 2-3: 17-19.
4. Moskalenko N, Polyakova A, Kovrov I. Modern approaches to the organization of physical culture and health related work in preschool institutions. Sportyvnyi visnyk Prydniprov'ia. 2013; 1: 40-42.
5. Pangelova NI. Theoretico-methodical bases of formation of harmoniously developed personality of preschool age child in the course of physical education [dissertation]. Pereyaslav-Khmelnytsky; 2014. 445 p.
6. Sukhomlynov R. Organizational and methodological support of health and recreational activities of children's football clubs. Teoriia i metodyka fizykhovania i sportu. 2018;3:89-94.
7. Sukhomlynov R. Estimation of efficiency of the author's program of health related and recreational sessions for senior schoolchildren in the conditions of children's football clubs. Molodizhnyi naukovyi visnyk Skhidnoieuropeyskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. 2018;30 .
8. Cheverda A. Prerequisites for involving older preschool children in children's fitness classes with elements of sports dances. Teoriia i metodyka fizykhovania i sportu. 2019; 2: 87-92.

9. Kashuba V, Futorny S, Andrieieva O, Goncharova N, Carp I, Bondar O. & Nosova N. Optimization of the processes of adaptation to the conditions of study at school as a component of health forming activities of primary school-age children. Journal of Physical Education and Sport® (JPES), Supplement issue. 2018.18(4). 2515–2521.

Надійшла 20.11.2019

Інформація про авторів

Чеверда Анастасія Олегівна
<https://orcid.org/0000-0001-9426-6608>
trofimo4ka92@gmail.com

Національний університет фізичного
виховання і спорту України,
03150, Київ, вул. Фізкультури, 1.

Information about the authors

Cheverda Anastasiia
<https://orcid.org/0000-0001-9426-6608>
trofimo4ka92@gmail.com

National University of Ukraine
on Physical Education and Sport,
03150, Kyiv, Fizkul'tury str., 1.